

(इंग्रजीत टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

[१९९६] ३ एस.सी.आर.३१२

ए. महुदेस्वरन आणि इतर

- वि. -

तामिळ नाडू सरकार आणि इतर

१२ मार्च १९९६

[न्या. के. रामास्वामी आणि न्या. के. वेंकटस्वामी]

तामिळ नाडू राज्य आणि अधीनस्थ सेवा नियम: नियम 10 (अ) (i) आणि 23.

सेवा कायदा - नियमाधीन करणे - श्रेष्ठता - ग्राम अधिकारी पद रद्द करणे - ग्राम अधिकाऱ्याला मदत करणारे लेखनिक - प्रशिक्षण दिले गेले आणि नियमित वेतनमानानुसार सर्वेक्षक-सह-आरेखक म्हणून त्यांची नियुक्ती त्यांच्या रुजू होण्याच्या तारखेपासून केली गेली - त्यानंतर सरकारने त्यांच्यापैकी काहींच्या वयाची पात्रता शिथिल केली आणि तामिळ नाडू सर्वेक्षण आणि सेटलमेंट अधीनस्थ सेवेत ज्या तारखेपासून त्यांना नियमित वेतनमान देण्यात आले होते त्या तारखेपासून त्यांची नियुक्ती केली - त्यांच्यापैकी काहींना पदोन्नतीही मिळाली - त्यांच्या नियमिततेसाठी सरकारचे स्पष्टीकरण - त्यानुसार त्यांच्या संबंधित पदोन्नतीच्या तारखेपासून क्षेत्र सर्वेक्षक किंवा आरेखक म्हणून त्यांच्या सेवांना नियमित करण्यात आले - उत्तरवादींनी निवेदन सादर केले - पर्यायी रिक्त पदांमध्ये सेवा नियमित करण्यासाठी सरकारने जारी केले दुसरे स्पष्टीकरण - परिणामी अपीलकर्ते सर्वात कनिष्ठ झाले - पर्यायी रिक्त पदांमध्ये सेवा नियमाधीन करण्याचे निर्देश देणाऱ्या न्यायाधिकरणासमोर आव्हान - न्यायाधिकरणाच्या आदेशाविरोधात अपील - म्हंटले सरकारने स्वीकारलेले नियमाधीन

करण्याचे तत्त्व न्याय्य आणि तामिळ नाडू राज्य आणि अधीनस्थ सेवा नियमांच्या नियम 10 (अ) (i) आणि 23 शी सुसंगत होते - रोटेशनल (आळीपाळी) पर्यायी रिक्त पदांमधील व्यक्तींच्या सेवा नियमित करण्याचे त्यानंतरचे निर्देश वैध नव्हते.

वैध अपेक्षेचा सिद्धांत - वैधानिक नियमांच्या अंमलबजावणीशी सुसंगत असणे आवश्यक आहे - वैध अपेक्षांचे नियमन अंदाधुंदपणे प्रक्षेपित केले जाऊ शकत नाही परंतु तथ्यात्मक पार्श्वभूमीच्या मांडणीमध्ये आणि परिस्थितीमध्ये विचार करणे आवश्यक आहे.

दिवाणी अपील अधिकारिता : 1996 च्या दिवाणी अपील क्र. 5139-61 इत्यादी. इत्यादी.

तामिळ नाडू राज्य प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मद्रासच्या 27.10.93 रोजीच्या 1992 चे O.A. क्रमांक 4051-54, 4025-29, 4031, 4032, 4034, 4355-56, 4040, 4035, 4037-38, 4046, 4048-50 आणि 4179 मधील न्यायनिर्णय आणि आदेशावरून

अपीलकर्त्यासाठी ए. एस. शिवसुब्रमण्यम, आर. मोहन, व्ही. जी. प्रगसम आणि आर. नेदुमारन.

उत्तरवादींसाठी ए. मारियारपुथम, मिस अरुणा माथूर आणि अंब्रिश कुमार.

न्यायालयाचा पुढील आदेश देण्यात आला:

विलंब क्षमापित केला.

आम्ही पक्षांचे विद्वान वकिलांना ऐकले आहे.

अनुमती मंजूर .

वस्तुस्थिती वादाच्या भोवऱ्यात नाही. 1982 साली ग्रामअधिकाऱ्यांचे पद रद्द

केल्यानंतर, ग्रामअधिकाऱ्यांना मदत करणाऱ्या सुमारे 2000 लेखनिकांचे तीन महिन्यांचे प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर त्यांना सर्वेक्षण आणि सेटलमेंट विभागात घेण्याचा विचार होता आणि नंतर कंत्राटी आधारावर सर्वेक्षक-सह-आरेखक म्हणून त्यांची नियुक्ती करण्यात आली. त्यानुसार, अपीलकर्त्यांना निश्चित वेतनावर सर्वेक्षक म्हणून प्रशिक्षण देण्यात आले. सरकारने ठरवलेले तीन महिन्यांचे प्रशिक्षण पूर्ण केल्यानंतर त्यांची सर्वेक्षक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली. ज्या नवीन अद्ययावत जिल्हा सर्वेक्षण युनिटमध्ये त्यांना नियुक्त करण्यात आले होते, त्या कर्तव्यावर ते रुजू झाल्याच्या तारखेपासून सर्वेक्षक म्हणून नियुक्ती लागू होणार होती. परिणामी, ते कर्तव्यावर रुजू झाले आणि नियमित वेतनमानानुसार एकतर सर्वेक्षक किंवा आरेखक म्हणून कर्तव्य बजावत होते.

सर्वेक्षण सहाय्यक संचालकांनी विविध आदेशांमध्ये केलेल्या शिफारशीनुसार सरकारने लोकसेवा आयोगामार्फत भरतीची मागणी केली होती, यातही वाद नाही. लोकसेवा आयोगाने सवलत दिली होती. त्या अनुषंगाने, सरकारने त्यांच्यापैकी काहींच्या वयाची पात्रता शिथिल केली आणि एप्रिल 1987 मध्ये त्यांना नियमित वेतनमान देण्यात आले त्या तारखेपासून त्यांना तामिळ नाडू सर्वेक्षण आणि सेटलमेंट अधीनस्थ सेवेत नियुक्त केले. अनेक अपीलकर्त्यांना नंतर क्षेत्र सर्वेक्षक किंवा निरीक्षक म्हणून पदोन्नती देण्यात आली आहे, यातही वाद नाही. त्यानंतर सहाय्यक संचालकांनी संबंधित विभागांमध्ये सर्वेक्षक किंवा आरेखक म्हणून काम करणाऱ्या व्यक्तींचे एकत्रित ज्येष्ठत्व कसे निश्चित करायचे याबद्दल स्पष्टीकरण मागितले आहे. सरकारने 29 ऑगस्ट 1990 रोजी लिहिलेल्या त्यांच्या स्पष्टीकरणात्मक पत्रात म्हटले आहे की, त्यांचा पर्याय शोधण्याची प्रक्रिया आणि त्यांना स्वतंत्र विभाग मानणे आणि त्यांनी निवडलेल्या विभागांमध्ये संबंधित उमेदवारांना नियमित करणे यामुळे समस्या निर्माण होतील कारण संबंधित विभागांमध्ये आवश्यक संख्या उपलब्ध नसतील आणि

म्हणूनच, फील्ड सर्वेक्षक किंवा आरेखक म्हणून त्यांच्या सेवा नियमित करणे आणि नंतर दिलेल्या त्यांच्या संबंधित पदोन्नतीच्या तारखेपासून त्यांना लागू करणे चांगले ठरेल.

त्या स्पष्टीकरणाच्या अनुषंगाने सहाय्यक संचालकांनी अपीलकर्त्यांच्या सेवांचे नियमाधीन केले.

असे दिसते की नंतर या प्रकरणांमध्ये लढणाऱ्या उत्तरवादींनी निवेदन सादर केले होते ज्याच्या आधारे स्पष्टीकरण मागितले गेले होते. 31 जुलै 1992 रोजीच्या आक्षेपार्ह कार्यवाहीत सरकारने उत्तरवादींच्या सेवा नियमित करण्याचे निर्देश दिले. परिणामी, अपीलकर्ते सर्वात कनिष्ठ झाले. त्यांनी अनेक प्रकरणांमध्ये न्यायाधिकरणात आदेशांना आव्हान दिले आणि न्यायाधिकरणाने 27 ऑक्टोबर 1993 रोजीच्या त्याच्या सामान्य आदेशाद्वारे पर्यायी रिक्त पदांमधील सेवा नियमाधीन करण्याचे निर्देश देणारी सर्व प्रकरणे निकाली काढली. असे दिसते की सरकारने प्रत्येक युनिटमध्ये उपलब्ध असलेल्या पदांच्या संख्येनुसार सर्वेक्षक आणि आरेखक पदांवर काम करणाऱ्या व्यक्तींसाठी पर्यायी रिक्त पदे स्वीकारण्यासाठी न्यायाधिकरणात भूमिका घेतली होती. त्यानुसार नियमाधीन करण्याचे निर्देश देण्यात आले होते. त्या आदेशावर प्रश्नचिन्ह उपस्थित करत, विशेष पर्वांगीद्वारे हे अपीलस दाखल करण्यात आले आहेत.

अपीलकर्त्यांची बाजू मांडणारे विद्वान ज्येष्ठ वकील श्री. एस. शिवसुब्रमण्यम आणि श्री.आर. मोहन यांनी असा युक्तिवाद केला की सरकारने सर्वेक्षण विभागात त्यांची सेवा नियमित केली आहे आणि प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर ज्या तारखेला त्यांची नियुक्ती करण्यात आली त्या तारखेपासून नियमितपणे त्यांची नियुक्ती करण्याचे निर्देश दिले आहेत आणि लोक सेवा आयोगाने अपीलकर्त्यांच्या सेवांच्या नियमिततेसाठी सहमती दर्शवली आहे आणि उच्च पदांवर पदोन्नती दिली आहे, त्यामुळे

सरकारने अपीलकर्त्यांच्या सेवांना योग्य प्रकारे नियमाधीन केले आहे. सालेम येथील सहाय्यक संचालकांनी केलेल्या नियमाधीन करण्याच्या प्रसंभाविक प्रक्रियेत कोणताही बेकायदेशीरपणा नाही. पुन्हा नियमित करण्याचे निर्देश देणारा त्यानंतरचा आदेश कोणत्याही आधाराविना आहे. हे नैसर्गिक न्यायाच्या तत्त्वाचे उल्लंघन आहे कारण असे कोणतेही साहित्य सादर केले गेले नाही ज्याच्या आधारे त्यांच्या योग्यरित्या नियमित केलेल्या सेवांना कुचकामी म्हणता येईल किंवा दिलेल्या नियमाधीन मध्ये अडथळा आणण्यापूर्वी कोणतेही निवेदन सादर करण्याची संधी दिली गेली नाही.

लढणाऱ्या उत्तरवादींचे वकील श्री. अंब्रीश कुमार यांनी असा युक्तिवाद केला की, न्यायाधिकरणात दाखल केलेल्या प्रतिशपथपत्रात सरकारने म्हटले आहे की, जिल्ह्यात उपलब्ध असलेल्या पर्यायी पदांवरील व्यक्तींचे नियमाधीन करणे अधिक न्याय्य आणि समन्यायी असेल; हे वैध अपेक्षांशी सुसंगत असेल, की सर्वेक्षण विभागात कोणत्याही अपीलकर्त्यांना नियमित केल्याने लढणाऱ्या उत्तरवादींना अनावश्यक त्रास होईल आणि म्हणूनच, उमेदवारांना उपलब्ध असलेल्या पर्यायी पदांवरील अपीलकर्त्यांच्या सेवा नियमाधीन करण्याचे न्यायाधिकरणाने दिलेले निर्देश योग्य होते. हेच तत्त्व सालेम जिल्हा वगळता संपूर्ण राज्यात लागू करण्यात आले होते आणि त्यामुळे लढणाऱ्या उत्तरवादींना अनावश्यक अडचणी निर्माण होतील, असा युक्तिवादही करण्यात आला आहे.

राज्याची बाजू मांडणारे विद्वान वकील श्री.ए. मारियारपुथम यांनी म्हटले आहे की 29 ऑगस्ट 1990 रोजीच्या पत्रात सरकारने दिलेले स्पष्टीकरण लक्षात घेता, सरकारने ठरवलेल्या पद्धतीने उमेदवारांच्या सेवांचे नियमाधीन करणे अधिक समन्यायी ठरेल आणि केवळ सरकारने वेळोवेळी जारी केलेल्या आदेशांशी सुसंगत राहणार नाही, तर पदोन्नतीचा अनुभव असलेल्या व्यक्तींनाही राज्यासाठी उपलब्ध ठेवेल; ज्या

उमेदवारांची नियुक्ती करण्यात आली होती आणि ज्यांना पदोन्नती मिळाली होती अशा उमेदवारांना आळीपाळी पद्धतीमुळे अडचणी येऊ शकतात कारण त्यांना आळीपाळी पद्धति स्वीकारण्यासाठी खाली ढकलले जाईल.

संबंधित युक्तिवादांवर आम्ही चिंताचुर विचार केल्यानंतर, विचार करण्यासाठी उद्भवणारा प्रश्न असा आहे की : अपीलकर्त्यांच्या सेवा पुन्हा नियमित करण्याचे निर्देश देण्यात सरकार न्याय्य होते का? सालेमच्या सहाय्यक संचालकांनी कोणतेही बेकायदेशीर कृत्य केले आहे किंवा संबंधित सरकारी आदेशांमध्ये राज्य सरकारने जारी केलेल्या नियमाधीन करण्याच्या आदेशांचे उल्लंघन केले आहे, हे राज्याचे प्रकरण नाही. आम्हाला सर्व सरकारी आदेश दाखवण्यात आले, जे असे सूचित करतात की सर्वेक्षण आणि सेटलमेंट विभागात ज्यांच्या सेवांचा वापर करण्याची मागणी करण्यात आली होती अशा 2000 लेखनिकांना लाभ देण्याची सरकारला जाणीव होती. विभागातील भरतीच्या वैधानिक नियमांमध्ये शिथिलता देऊन त्यांची नियमितपणे नियुक्ती करण्यात आली. हे असेही सूचित करते की यांची नियुक्ती ज्या तारखेपासून ते त्यांची कर्तव्ये पार पाडत होते त्या तारखेपासून केली जाईल. दुसऱ्या शब्दांत, सरकारने स्वीकारलेले तत्त्व न्याय्य आणि तामिळ नाडू राज्य आणि अधीनस्थ सेवा नियमांच्या नियम 10 (अ) (i) आणि 23 शी सुसंगत आहे. उमेदवाराने त्या पदावरील आपले कर्तव्य पहिल्यांदा पार पाडल्याच्या तारखेपासून ते लागू केले जाईल. अशा प्रकारे, हे पाहिले जाऊ शकते की सेवांचे नियमाधीन सामान्य नियमांशी म्हणजे तामिळ नाडू राज्य आणि अधीनस्थ सेवा नियमांशी सुसंगत आहे.

मग आता प्रश्न असा आहे की : स्वीकारली जाणारी आळीपाळी पद्धति नियमांशी सुसंगत आहे का? हे खरे आहे की काही उमेदवार संबंधित क्षेत्रात आरेखक

आणि सर्वेक्षक म्हणून काम करत होते. असे दिसून येते की प्रत्येकजण दुसऱ्यापासून स्वतंत्र आहे. सर्वेक्षण विभाग मध्ये सर्वेक्षक, क्षेत्र सर्वेक्षक, फिरका सर्वेक्षक, उपनिरीक्षक, डेप्युटी निरीक्षक, निरीक्षक आणि सहाय्यक संचालक यांचा समावेश असतो. आरेखन विभागाच्या बाबतीत आरेखक, वरिष्ठ आरेखक, मुख्य आरेखक, व्यवस्थापक (तांत्रिक), सहाय्यक संचालक (नकाशे) आणि सहाय्यक संचालक (आरेखने) ही आरेखनाची अधिकारश्रेणी पदे आहेत. अशा प्रकारे हे दिसून येईल की प्रत्येक एक विभिन्न आणि वेगळी सेवा आहे आणि एक दुसऱ्याशी मिसळले जाऊ शकत नाही. जेव्हा हे नामपद्धती आणि सेवेच्या शर्ती वेगळ्या केल्या जातात, तेव्हा सर्वेक्षकांना आरेखकांसह मिसळण्यास वाव नसतो. अशा प्रकारे हे दिसून येईल की अपीलकर्त्यांच्या सेवांचे नियमाधीन करणे सामान्य नियमांशी आणि विशेष नियमांमधील योजनांशी सुसंगत आहे. त्यामुळे आळीपाळी पर्यायी रिक्त पदांवरील व्यक्तींच्या सेवा नियमित करण्याच्या निर्देशामुळे, इतर स्रोतांच्या सेवेत खूप आधी आलेल्या आणि ज्यांना वरिष्ठ सर्वेक्षकांपेक्षा वरिष्ठता दिली जाईल अशा ज्येष्ठ व्यक्तींना अडचणी निर्माण होतील. वैध अपेक्षेचा सिद्धांत वैधानिक नियम, आदेश किंवा कायद्याच्या अंमलबजावणीशी सुसंगत असणे आवश्यक आहे. उदाहरणार्थ, गुणवत्ता आणि क्षमतेच्या आधारे मिळणारी पदोन्नती अधिक गुणवान कनिष्ठ व्यक्तीला सेवेत असलेल्या सर्वात ज्येष्ठ व्यक्तीच्या समोर जाण्यास सक्षम करते. अशा परिस्थितीत, वैध अपेक्षा मागे पडते. उलटपक्षी, गुणवत्तेचा संदर्भ न घेता ज्येष्ठतेच्या आधारावर पदोन्नती मिळाल्याने वैध अपेक्षा निर्माण होईल. जेव्हा गुणवत्तेचे तत्त्व समाविष्ट केले जाते, तेव्हा वैध अपेक्षा उत्कृष्टता सुधारण्यासाठी क्षमता आणि उत्साहाची भावना निर्माण करतात. वैध अपेक्षांचे नियमन अंदाधुंदपणे प्रक्षेपित केले जाऊ शकत नाही परंतु तथ्यात्मक पार्श्वभूमीच्या मांडणीमध्ये आणि परिस्थितीत विचार करणे आवश्यक आहे. आळीपाळी ने नियमाधीन करण्याच्या चुकीच्या तत्वामुळे नियमाधीन करण्याची अपेक्षा निर्माण होत असले तरी, ते वैध असल्याचे म्हटले जाऊ शकत नाही किंवा सामान्य

आणि विशेष नियमांच्या विरोधात कार्यान्वित केले जाऊ शकत नाही. दुसऱ्या शब्दांत, न्यायाधिकरणाने घेतलेला दृष्टिकोन विशेष नियमांच्या योजनांशी आणि सामान्य नियमांशी सुसंगत नाही. त्यामुळे हे आदेश बेकायदेशीर आहेत.

त्यानुसार अपीलस मंजूर करण्यात येतात, परंतु, परिस्थितीत, खर्चाशिवाय.

टी. एन. ए

अपीलस मंजूर करण्यात येतात.

अस्वीकरण

"या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याचा / तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही. तसेच, इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरीता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबाजवणीकरीता वैध मानला जाईल."
